

CENTAR ZA ODRŽIV LOKALNI I REGIONALNI RAZVOJ

Šušeoka bb, Mionica

Tel.: 014/354-1077; 063/251-192

Internet adresa: www.cor.co.rs / E-mail: info@cor.co.rs

MB: 28084099 / PIB: 107587739 / Tekući račun: 160-382308-80

Valjevo, 07/02/2023. godine

„14 GODINA TOPLANE VALJEVO: VALJEVSKI ČAĐAVI VAZDUH I SISTEM DALJINSKOG GREJANJA – MOŽE LI DRUGAČIJE?“

Pet je razloga za sprovedeno istraživanje i napravljenu analizu.

- **Prvi.** Eskalacija problema energetske izvora poslednjih godina kako u svetu, tako i kod nas dovelo je do toga da je **pitanje grejanja**, prestalo da bude samo energetski problem, već **sve više postaje ekonomski, socijalni i zdravstveni problem**;
- **Drugi.** Sistem daljinskog grejanja (SDG) je ocenjen kao izuzetno komforan u primeni i ekološki prihvatljiv;
- **Treći.** Pokušaj da se sagledaju efekti proizašli iz Memoranduma o razumevanju u vezi sa četvrtom fazom programa „Rehabilitacija sistema daljinskog grejanja u Srbiji“ zaključenog septembra 2010. godine, koji sam zajedno sa tadašnjim ministrom rudarstva i energetike, u ime Vlade Srbije, potpisao sa direktorom kancelarije KfW banke u Beogradu J. Velšof, a kojim se predviđa ulaganje oko 58 miliona evra u SDG u toplanama iz 18 gradova Srbije (https://rtv.rs/rsn/ekonomija/potpisan-memorandum-sa-kfw-bankom-za-daljinsko-grejanje_212087.html). Iz tog sporazuma Valjevo je dobilo 3,15 miliona eura uz veoma povoljne uslove – grejs period i rok otplate od 12 godina i kamatnu stopu od 2,5 odsto, koji treba da budu vraćeni do kraja ove godine;
- **Četvrti.** Protoklo vreme od kada su u rad pušteni Toplana sa SDG, nametnulo je obavezu da se na jedan ozbiljan način sagleda **koliko su iskorišćeni potencijali SDG**, posebno sa aspekta rešavanja problema aerozagađenja.
- **Peti.** Pokušaj da se, na lokalnom nivou, civilizovano, **kroz društveni dijalog ili druge javne formate, aktivira pitanje odgovornosti i “političke svesti”**, u pravcu rešavanja životno važnog pitanja za sve naše sugrađane.

ZAKLJUČAK:

1. Od početnog cilja da se po završetku svih projektovanih faza toplifikacije, na SDG u Valjevu priključi oko 15,000 domaćinstava ili oko 1,250,000 m² grejne površine, do kraja posmatranog perioda (2021) **priključilo se 10% stambenih jedinica** (4,847 od 47,857) **ili oko 15% ukupnog broja domaćinstava** (4,847 od 32,178) **ili 33% grejne površine** (411,218 m² od 1,250,000 m²);
2. Gašenjem **23 kotlarnice i uvođenjem novih tehnologija u proizvodnji toplotne energije** u posmatranom periodu (2008-2021), Toplana je uspela da sve štetne materije, koje emituje u vazduh, svede ispod zakonom dozvoljenih graničnih vrednosti. Da li je to dovoljno? Za neki drugi grad – možda, dok je za Valjevo sa izrazitim problemom aerozagađenja –**NEDOVOLJNO**;
3. Nastavkom primene sadašnjeg modela finansiranja priključivanja na SDG uz dinamiku priključenja ostvarenu poslednjih godina (87 korisnika i 13,480 m² po godini) **za dostizanje postavljenog cilja bilo bi potrebno 117 godina** (15,000 domaćinstava), **odnosno 62 godine** (1,250,000 m² grejne površine);
4. **Razgranata toplovodna mreža i kapacitet Toplane koji je mnogo veći od onoga što se sada koristi u SDG, omogućava da se primeni novi model finansiranja sa primerenim podsticajima za priključenje na SDG, koji bi bio usvojen od Skupštine Grada, što bi, vremenom, generisalo daleko povoljnije podatke o aerozagađenju u Valjevu.**

CENTAR ZA ODRŽIV LOKALNI I REGIONALNI RAZVOJ

Šušeoka bb, Mionica

Tel.: 014/354-1077; 063/251-192

Internet adresa: www.cor.co.rs / E-mail: info@cor.co.rs

MB: 28084099 / PIB: 107587739 / Tekući račun: 160-382308-80

Postojeći model finansiranja i podsticaja za priključenje na SDG **NE RADI I NE DAJE PREKO POTREBAN REZULTAT!** Zašto je tako? U javnosti su zabeleženi razlozi, s jedne strane, informativne prirode (neinformisanost potencijalnih korisnika SDG), a s druge – ekonomski (skupi priključci, skupo grejanje, nedovoljna termoizolacija nepriključenih objekata...).

Potrebno je sačiniti odgovarajuće analize u cilju utvrđivanja realnog stanja i sagledavanja svih ključnih aspekata postojećeg modela, pa potencijalnim korisnicima valjevskog SDG, kroz ozbiljnu gradsku kampanju, **ponuditi rešenje na rok od 5 do 10 godina, u formi novog modela sa “paketom” aktivnosti i primerenih podsticaja.** Možda ustanoviti koliko ima potencijalnih korisnika (brojčano i po grejnoj površini), lociranih uz samu trasu toplovoda i u njenoj neposrednoj blizini, pa se u prvoj fazi fokusirati na njih!?!)

Ako bi neko pitao koliko bi nas to više koštalo, moglo bi se odgovoriti, a koliko bi RFZO uštedeo ako bismo imali zdrave, mlade i stare, sugrađane. Koliko se našeg novca potroši kad obole hiljade sugrađana, pa ih u budućnosti lečiš više decenija. Ili možda još drastičniji argument – koliko naših sugrađana napuštaju Valjevo i zbog prekomernog aerozagađenja.

Da li u našem Gradu ima dovoljno “svesti” kod svih onih koji su “nadležni”, a to znači kako kod Gradskog rukovodstva, tako i kod pozicionih i opozicionih političkih stranaka, stručnjaka iz JKP “Toplana” Valjevo, domaćih stručnjaka različitog profila, postojećih i budućih korisnika SDG, pa da se civilizovano, kroz društveni dijalog ili druge javne formate, dođe do novog modela koji **RADI I DAJE REZULTAT.** Razgranata toplovodna mreža i kapacitet Toplane koji je mnogo veći od onoga što se sada koristi u SDG, omogućava da se primeni novi model finansiranja sa primerenim podsticajima za priključenje na SDG, koji bi bio usvojen od Skupštine Grada, što bi, vremenom, generisalo daleko povoljnije podatke o aerozagađenju u Valjevu.

Negativan odgovor bi nas uverio da na lokalnom nivou nedostatak potrebnog stepena odgovornosti i “političke svesti” onemogućava rešavanje životno važnog pitanja za sve naše sugrađane.

OSNOVNI PARAMETRI SDG U VALJEVU U PERIODU 2008 – 2021. GODINA

#	PARAMETRI	INDIKATORI	Stanje 2021	Stanje do 2008	2008-2021	2008-2012	2013-2021
1	2	3	4	5	6 (4-5)	7	8
		Broj godina			14	5	9
		Površina (m ²)	411,218	129,252	281,966	160,650	121,316
1	Grejna površina	% učešće		31	69	57	43
		Prosečno po godini (m ²)			20,140	32,130	13,480
		Dužina (m)	24,433	5,500	18,933	8,674	10,259
2	Vrelovodna mreža	% učešće		23	77	46	54
		Prosečno po godini (m)			1,352	1,735	1,140
		Broj (kom)	151	32	119	61	58
3	Toplotne podstanice	% učešće		21	79	51	49
		Prosečno po godini (kom)			9	12	6
		Broj korisnika	5,303	3,806	1,497	718	779
4	Korisnici SDG	% učešće		72	28	48	52
		Prosečno novih korisnika po godini			107	144	87

CENTAR ZA ODRŽIV LOKALNI I REGIONALNI RAZVOJ

Šuševska bb, Mionica

Tel.: 014/354-1077; 063/251-192

Internet adresa: www.cor.co.rs / E-mail: info@cor.co.rs

MB: 28084099 / PIB: 107587739 / Tekući račun: 160-382308-80

IZVODI IZ SPROVEDENOG ISTRAŽIVANJA I IZVRŠENE ANALIZE

1. Do kraja 2012. u Toplani su **instalirana dva kotla ukupne snage 80 megavata** (jedan od 30 i drugi od 50);
2. Od 2008. kada je počela da radi Toplana, u našem SDG toplotna energija se proizvodila i isporučivala iz **26 toplotnih objekata**, odnosno toplotnog postojenja u Toplani (mazut) i 13 kotlarnica, koje su kao energent koristile mazut, i 12 koje su koristile ugalj, dok se na kraju posmatranog perioda (2021) toplotna energija proizvodila i isporučivala iz **3 toplotna objekta**, odnosno toplotnog postojenja u Toplani (gas / mazut) i dve kotlarnice od kojih jedna kao energent koristila drvenu biomasu – pelet, a druga ugalj.
3. **2,4 puta je bila veća grejna površina** prosečno po godini, novopriključena u SDG u periodu 2008-2012 (32,130 m²) u odnosu na period 2013-2021. godina (13,480 m²);
4. **Za 52% je bila duža izgrađena vrelovodna mreža** prosečno po godini u periodu 2008-2012 (1,735 m) u odnosu na period 2013-2021. godina (1,140 m);
5. **Oko dva puta je bilo više izgrađenih toplotnih podstanica** prosečno po godini u periodu 2008-2012 (12 kom) u odnosu na period 2013-2021. godina (6 kom);
6. **Za 66% se više novih korisnika priključivalo na SDG** prosečno po godini u periodu 2008-2012 (144) u odnosu na period 2013-2021. godina (87);
7. **Po nerealizovanim planiranim investicijama** prosečno po godini u periodu od 2017-2021. godina, najlošiji rezultat od lokalnih komunalnih preduzeća ostvarila je "Toplana" sa **oko minus 57%**;

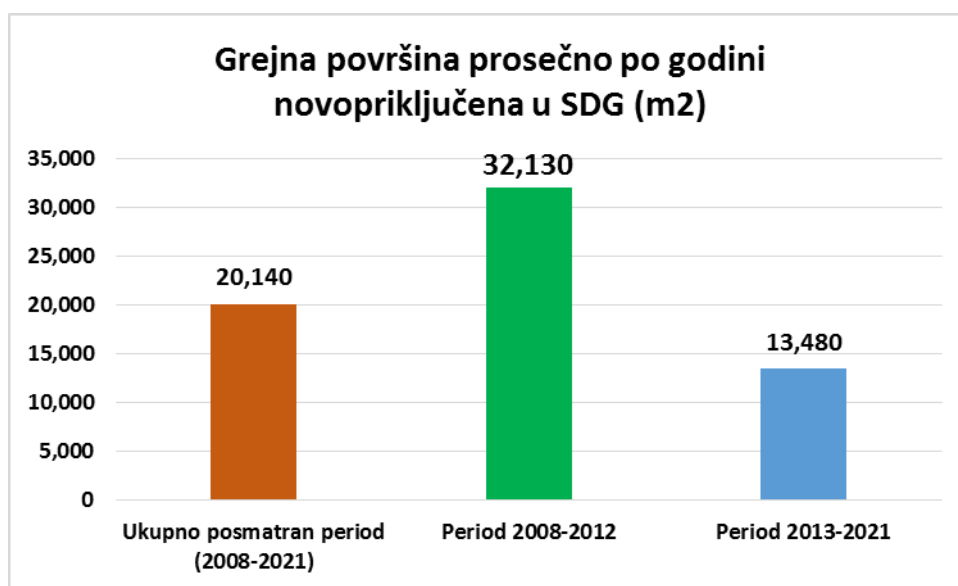
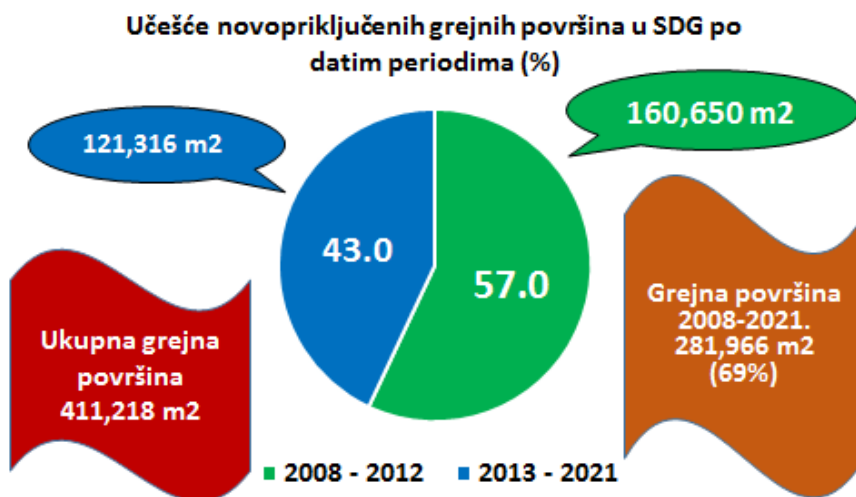
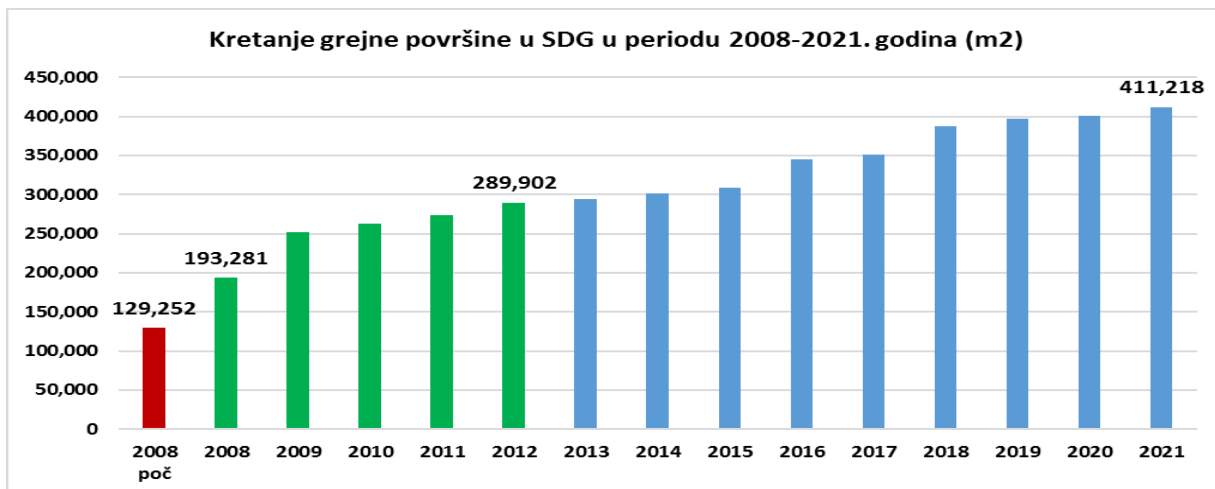
CENTAR ZA ODRŽIV LOKALNI I REGIONALNI RAZVOJ

Šuševska bb, Mionica

Tel.: 014/354-1077; 063/251-192

Internet adresa: www.cor.co.rs / E-mail: info@cor.co.rs

MB: 28084099 / PIB: 107587739 / Tekući račun: 160-382308-80

2,4 puta

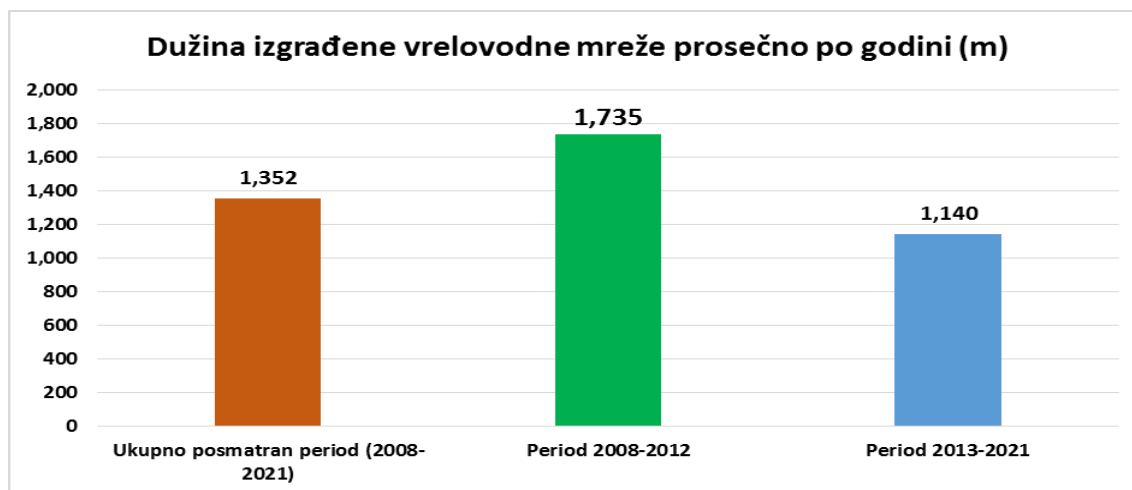
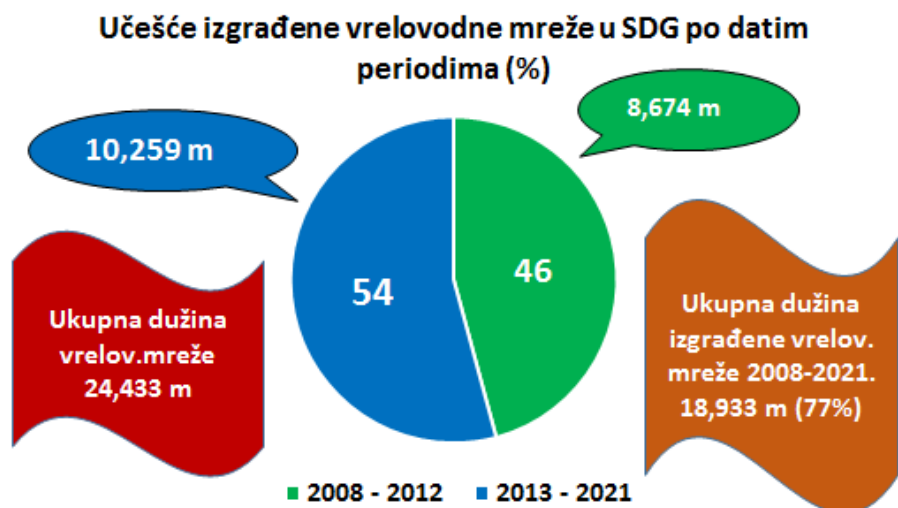
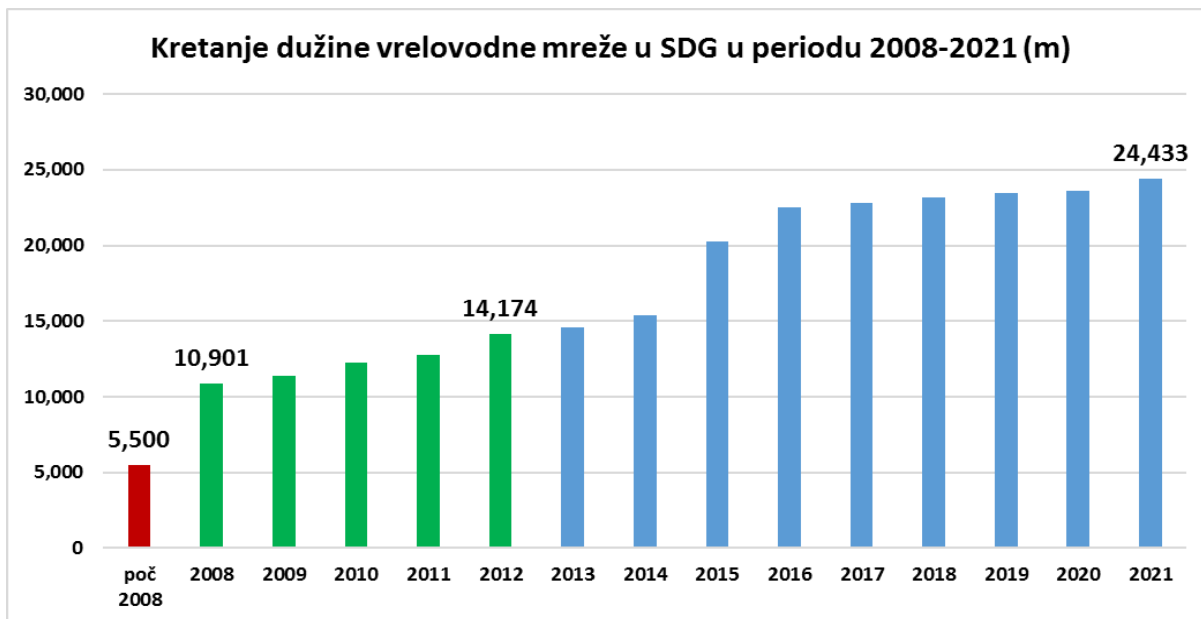
CENTAR ZA ODRŽIV LOKALNI I REGIONALNI RAZVOJ

Šuševka bb, Mionica

Tel.: 014/354-1077; 063/251-192

Internet adresa: www.cor.co.rs / E-mail: info@cor.co.rs

MB: 28084099 / PIB: 107587739 / Tekući račun: 160-382308-80

Za 52%
duža

CENTAR ZA ODRŽIV LOKALNI I REGIONALNI RAZVOJ

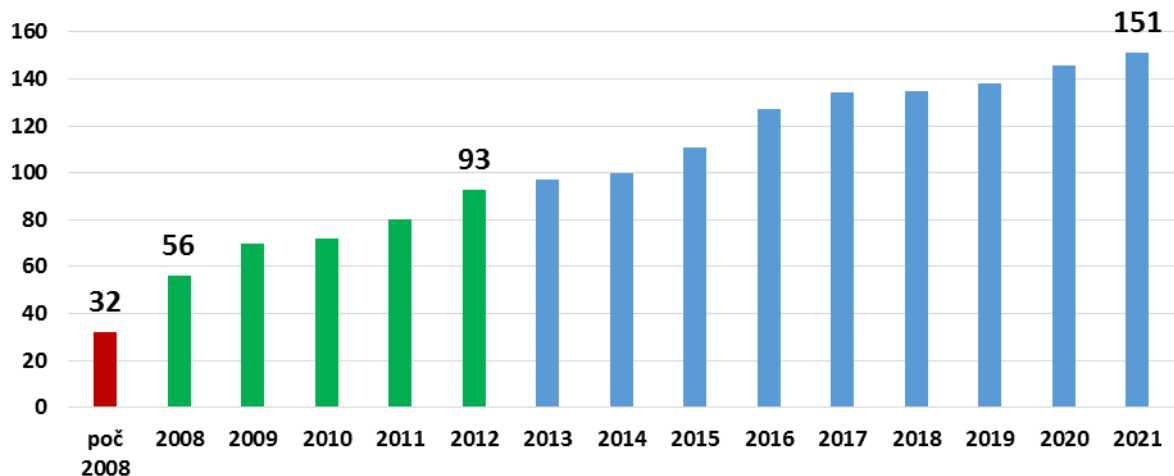
Šuševka bb, Mionica

Tel.: 014/354-1077; 063/251-192

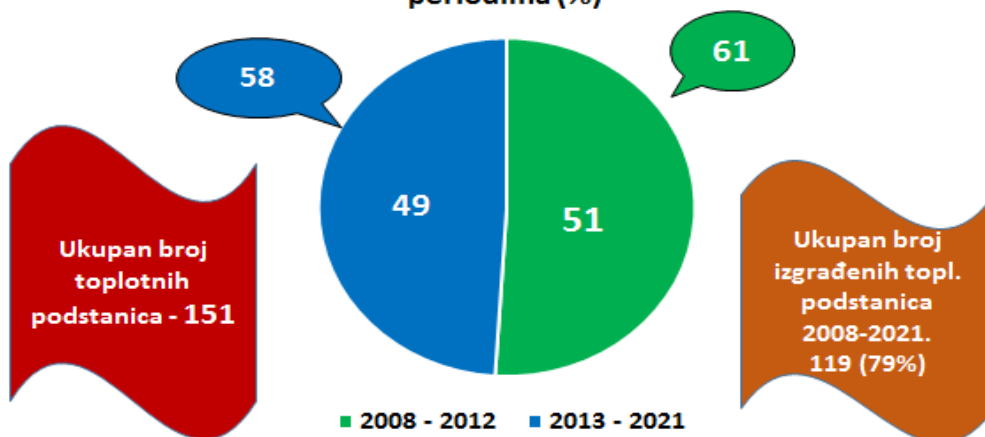
Internet adresa: www.cor.co.rs / E-mail: info@cor.co.rs

MB: 28084099 / PIB: 107587739 / Tekući račun: 160-382308-80

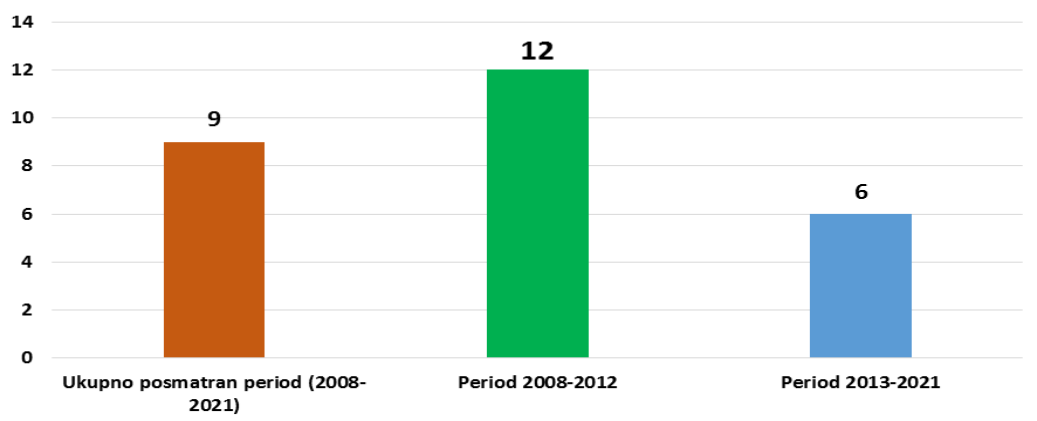
Kretanje broja izgrađenih toplotnih podstanica u SDG u periodu 2008-2021. godina

Učešće izgrađenih toplotnih podstanica po datim periodima (%)

Broj izgrađenih toplotnih podstanica prosečno po godini

Oko dva puta više

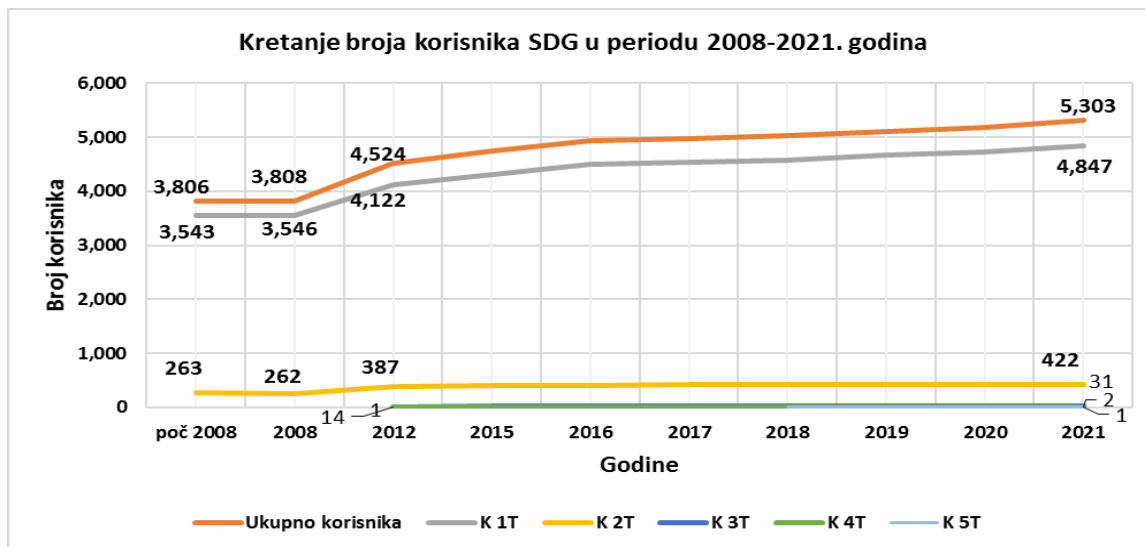
CENTAR ZA ODRŽIV LOKALNI I REGIONALNI RAZVOJ

Šuševka bb, Mionica

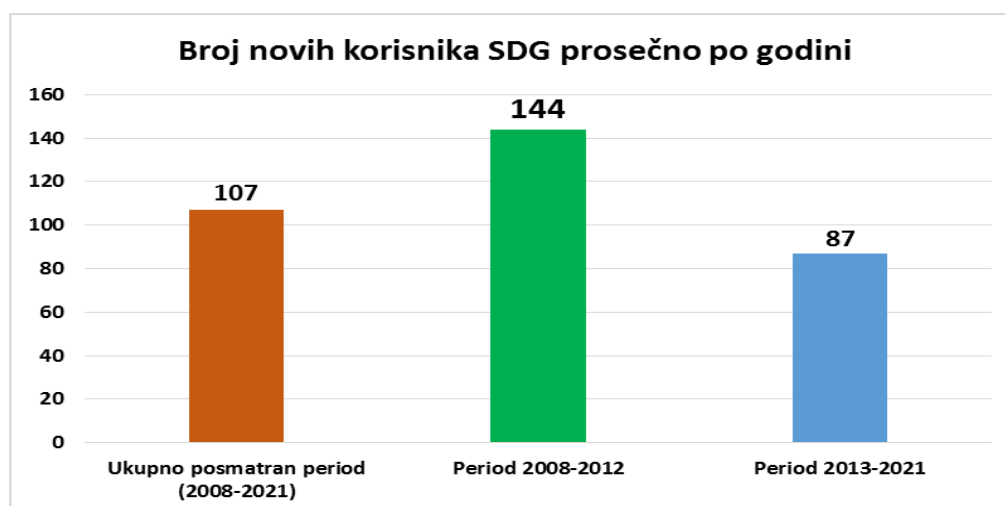
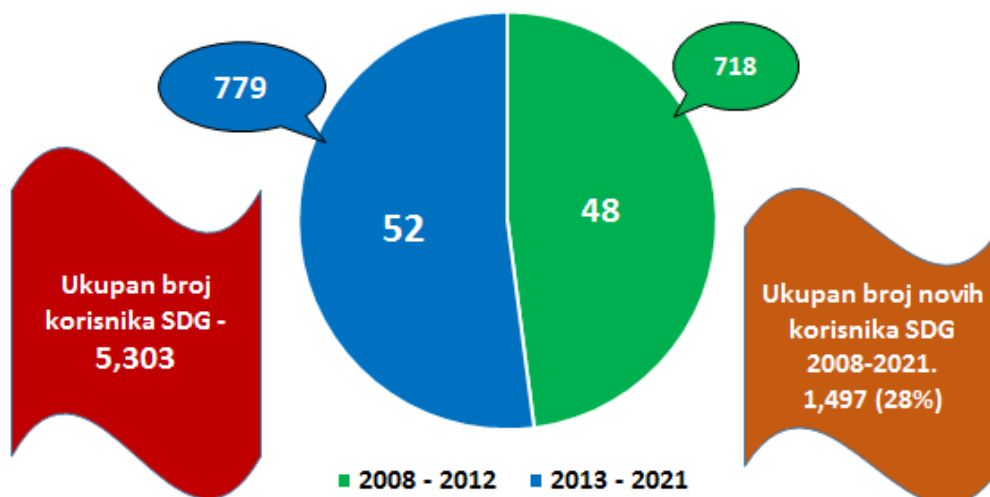
Tel.: 014/354-1077; 063/251-192

Internet adresa: www.cor.co.rs / E-mail: info@cor.co.rs

MB: 28084099 / PIB: 107587739 / Tekući račun: 160-382308-80

Učešće novih korisnika SDG po datim periodima (%)

Za 66%
više